

FRAGMENTS D'UN PASSAT: EL RETAULE DE L'ESGLÉSIA DE SANT JOAN DE LLEIDA

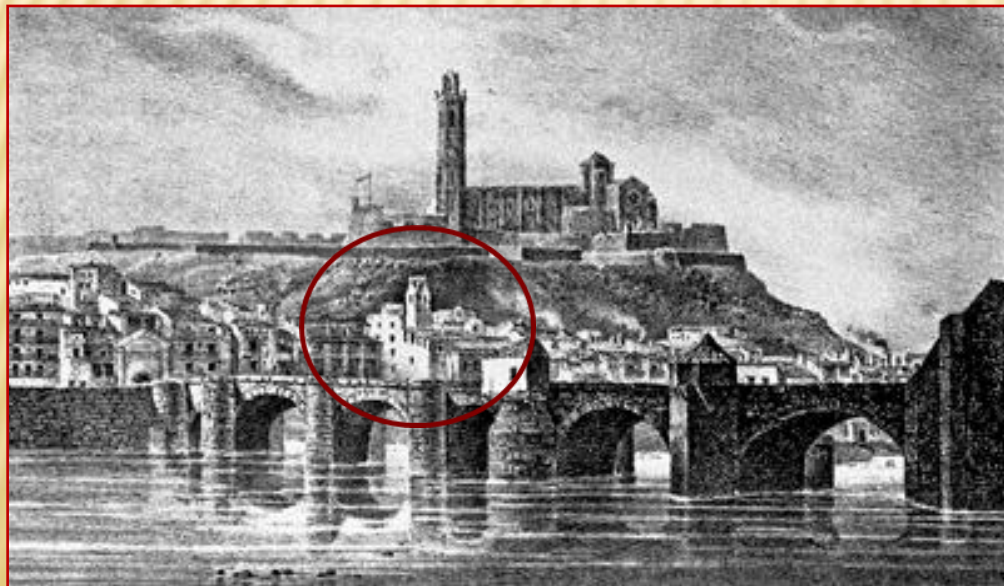
Fragments d'un passat.
El retaule gòtic de l'església de Sant Joan de Lleida
Opera Dispersa (I)

Detall de la Inscripció del Nom del Baptista, compartiment del retaule de l'església de Sant Joan de Lleida
© MNAC – Museu Nacional d'Art de Catalunya (Barcelona). Fotògrafs: Calveras / Mérida / Sagristà

MUSEU DE LLEIDA: DIOCESÀ I COMARCAL

L'ANTIGA ESSLÉSIA DE SANT JOAN LA GRAN PARRÒQUIA DE LA LLEIDA MEDIEVAL

L'ANTIGA ESGLÉSIA DE SANT JOAN LA GRAN PARRÒQUIA DE LA LLEIDA MEDIEVAL

- Era la parròquia més important. Coneguda amb el nom Sant Joan de la Plaça o del Mercat.
- Donava nom al barri on residia l'èlit lleidatana : els Gralla, els Riquer, els Remolins.
- Origen: una mesquita cristianitzada el 1149 i enderrocada per a construir el temple romànic.

L'ANTIGA ESGLÉSIA DE SANT JOAN LA GRAN PARRÒQUIA DE LA LLEIDA MEDIEVAL

- Va ser demolida el 1868, arran de la revolució de setembre.
- El 1877 es va posar la 1ª pedra del temple actual.
- Les excavacions arqueològiques de 1975 van posar al descobert l'absis de l'església vella.

L'ANTIGA ESGLÉSIA DE SANT JOAN

LA GRAN PARRÒQUIA DE LA LLEIDA MEDIEVAL

- Els fonaments de l'absis avui es poden visitar al subsol de la plaça Sant Joan.
- Les excavacions també van permetre recuperar alguns elements de l'església romànica (mènsoles, capitells...) que es conserven al Museu de Lleida.

PERE GARCIA DE BENAVERRI, AUTOR DEL RETAULE DE L'ANTIGA ESGLÉSIA DE SANT JOAN

- Pere Garcia de Benavarri, o de Benavarre fou un pintor gòtic català, probablement d'origen aragonès, de la segona meitat del segle xv nascut i mort en el principat de Catalunya.
- Està documentat a Saragossa, Benavarri, Barcelona, Lleida i Barbastre entre els anys 1445 i 1485.
- Seguidor de l'estil de Jaume Huguet, es trasllada a Barcelona l'any 1455, per a dirigir el taller de Bernat Martorell, després de la seva mort.
- A principi de la dècada del 1470 es trasllada a Lleida. Aquí realitza un retaule per als dominics, que estaven restaurant el seu convent, després de la guerra civil catalana, l'any 1472

EL RETAULE DE L'ANTIGA ESSLÉSIA DE SANT JOAN, DE PERE GARCIA DE BENAVERRI

- Executat entre 1473 i 1482.
- Esdevingué un dels projectes artístics més ambiciosos de la Lleida del moment.
- Se'n coneixen 10 taules:
 - 7 representen escenes de la vida de sant Joan.
 - 3 representen altres sants: sant Jeroni, sant Miquel i sant Joan evangelista.

Reconstrucció hipotètica

1678: 1ª VENDA DEL RETAULE DE L'ANTIGA ESSLÉSIA DE SANT JOAN

- **1678:** El retaule va ser venut a Benavent. Diversos compartiments es van instal·lar als altars de l'església.
- S'encarrega un **nou retaule** més afí al gust de l'època a **Joan Grau, escultor de Manresa**. Al Museu de Lleida se'n conserven dos relleus dedicats al Naixement i al Martiri de Joan el Baptista.

1907: 2ª VENDA DEL RETAULE DE L'ANTIGA ESSLÉSIA DE SANT JOAN

- **1907:** El retaule torna a ser venut. La Junta de Museus n'adquireix quatre taules per 10.000 pessetes i les diposita a l'antic Museu d'Art de Catalunya.
- **1916:** La col·leccionista nord-americana **Isabella Steward Gardner**, de Boston, compra una taula a Sant Miquel a l'antiquari Paul J. Sachs a París.
- **1956:** Dues taules més també són dipositades al Museu Nacional de Catalunya. La resta acaben dispersant-se en diferents col·leccions privades.

EL RETAULE DE L'ANTIGA ESSLÉSIA DE SANT JOAN, DE PERE GARCIA DE BENAVERRI

- Les 7 taules conservades es troben:
 - 6 al MNAC. Són les que ara es poden veure a l'exposició del Museu de Lleida.
 - 1 (Sant Miquel) a l'Isabella Steward Gardner Museum de Boston.
- No es coneix la localització de les altres 3 taules documentades.
- L'exposició del Museu de Lleida estarà oberta fins el 21 d'octubre .

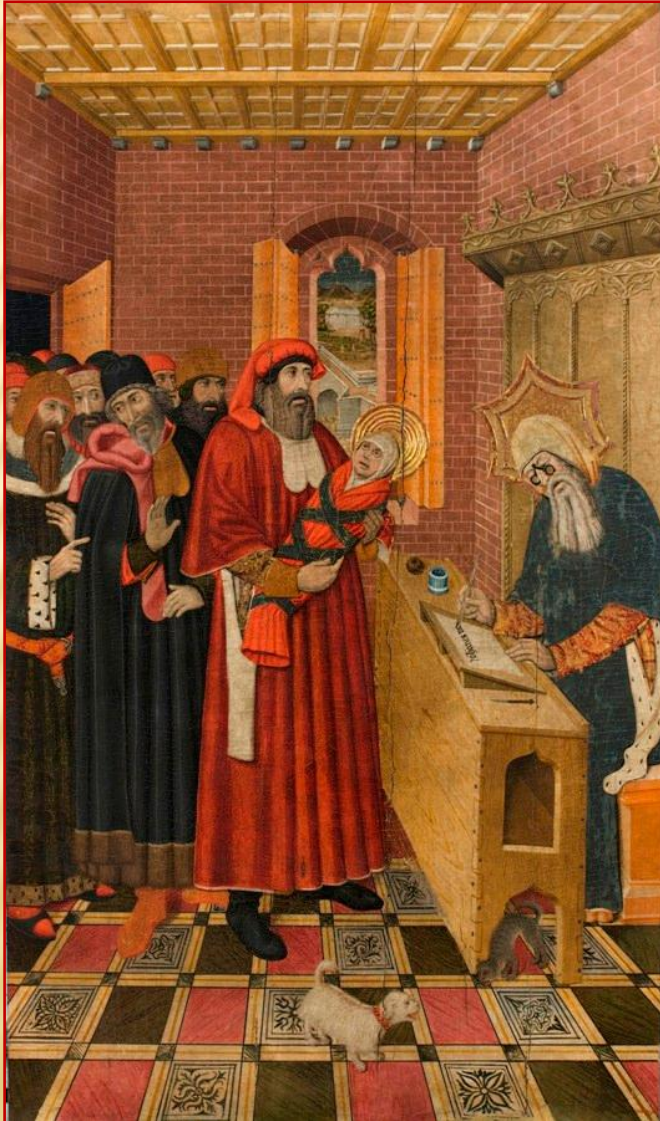
Reconstrucció hipotètica

NAIXEMENT DE SANT JOAN BAPTISTA

- “Quan se li va complir el temps, Elisabet tingué un fill” (Lluc 1, 57).
- Benavarri es basa en altres escenes homòlogues, com la del Naixement de la Mare de Déu, i el contemporitza amb elements de la quotidianitat, de la indumentària i del mobiliari medievals. Les dones vesteixen de forma luxosa .

INSCRIPCIÓ DEL NOM DE SANT JOAN BAPTISTA

- En el moment de circumcidar l'infant, veïns i familiars demanaven que es digués com el pare, Zacaries, però la mare, Isabel, s'hi va oposar i va manifestar que s'havia de dir Joan.
- Zacaries, mut des del moment en què l'arcàngel Gabriel li va anunciar el naixement, va demanar unes tauletes on va escriure que el nen s'havia de dir Joan. Tot seguit, va recuperar la parla i va beneir Déu.

BAPTISME DE CRIST

Joan duia ja un temps predicant la paraula de Déu i batejant els seus seguidors. Quan Jesús va anar a Natzaret per rebre el baptisme, Joan li va dir: “Sóc jo qui necessita ser batejat per tu, i tu véns a mi!” (Mateu 3, 14). Per obediència, Joan va batejar el fill de Déu.

DECAPITACIÓ DE SANT JOAN BAPTISTA

- Herodes Antipas, el tetrarca de Galilea, convivia amb Herodíes, que era la seva neboda i esposa del seu germà Filip. Joan criticava obertament aquesta unió incestuosa. Herodes va empresonar-lo a Maqueront.
- Coincidint amb la festa d'aniversari d'Herodes, Salomé, la filla d'Herodíes i Filip, va dansar i ballar davant els convidats. Herodes va prometre concedir-li el que desitgés. Salomé va demanar en una safata el cap del Baptista. Herodes va accedir-hi i va ordenar-ne la decapitació.

BANQUET D'HERODES

- Hi van assistir els alts funcionaris del tetrarca, : són els personatges masculins de davant el tinell. A
- Es representa el moment en què Salomé presenta el cap del Baptista a la seva mare, Herodies.
- S'hi adverteix un to festiu molt evident,. La dansa de Salomé i el lliurament del cap del sant es van produir durant la festa d'aniversari d'Herodes.

SANT JERONI

- Sant Jeroni (s.IV) és un dels Pares de l'Església.
- Apareix amb l'atribut tradicional, el lleó. Mentre sant Jeroni meditava prop del riu Jordà, va veure un lleó que es dirigia cap a ell, malferit, amb una espina que li travessava per complet una de les urpes; el sant li va extreure i l'animal, en prova d'agraïment, va romandre per sempre al costat seu.

FRAGMENTS D'UN PASSAT: EL RETAULE DE L'ESGLÉSIA DE SANT JOAN DE LLEIDA

Fragments d'un passat.
El retaule gòtic de l'església de Sant Joan de Lleida
Opera Dispersa (I)

Detall de la Inscripció del Nom del Baptista, compartiment del retaule de l'església de Sant Joan de Lleida
© MNAC - Museu Nacional d'Art de Catalunya (Barcelona). Fotografia: Calveras / Merida / Sagristà

Red
Apostrophe

**AL MUSEU DE LLEIDA:
DIOCESÀ I COMARCAL
fins el 21 d'octubre**